

Aan: de Gemeenteraad

Behandeld door S.B. Beenen
Doorkiesnummer 030 – 28 64329
E-mail s.beenen@utrecht.nl
Bijlage(n) Geen
Uw kenmerk
Uw brief van

Datum 5 juli 2017
Ons kenmerk 4615320
Onderwerp Voorbereiding debat Leefstraten

Verzonden
Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte heer, mevrouw,

Op donderdag 6 juli is er op verzoek van de fracties van de VVD, D66, SP en CDA een debat over Leefstraten, waarin de wens tot het nemen van een verkeersbesluit, het proces over de totstandkoming van de leefstraten en de randvoorwaarden waaraan een leefstraat moet voldoen aan de orde komen. Om het debat goed te kunnen voeren, stuur ik u deze brief met extra informatie rondom de genoemde onderwerpen en onderbouw ik mijn beslissing van heden om de leefstraat in de Nieuwe Koekoekstraat niet toe te staan.

Doelstelling leefstraten en rolopvattingen

Leefstraten zijn bedoeld om bewoners de mogelijkheid te geven samen plannen te maken voor een tijdelijk andere inrichting en gebruik van de straat. Uitgangspunt is dat initiatiefnemers ruimte krijgen om hun ideeën waar te maken, maar wel in een goede onderlinge afstemming met andere belanghebbenden. Er zullen daarom compromissen gesloten moeten worden, maar het blijft moeilijk om alle belangen te behartigen. Als gemeente laten we de uitvoering zoveel mogelijk bij de initiatiefnemers, maar stellen wij wel een aantal voorwaarden, zoals verwoord in de brief van 22 maart 2017. Dit principe past in de lijn van het collegebeleid van Utrecht Maken We Samen en het Programma Utrecht Goed Geregeld.

Nieuwe Koekoekstraat

In het laatste voorstel van de initiatiefnemers loopt de leefstraat in de Nieuwe Koekoekstraat in de zomerperiode van 15 juli t/m 21 augustus tussen de huisnummers 30 en 56. De parkeerplaatsen daar blijven vrij en daarop komt kunstgras te liggen. Parkeerdruk wordt beperkt met gratis tijdelijk parkeren in de Grifthoekgarage. De straat zelf zou worden geschilderd, maar bereikbaar blijven voor autoverkeer op doordeweekse dagen. De straat blijft te allen tijde bereikbaar voor nood- en hulpdiensten. Voor bezoekers van de huisartsenpraktijk werd een keerlus gemaakt en werden parkeerplekken gewaarborgd. Het aangepaste plan komt daarmee tegemoet aan de bezwaren van de huisarts op het

gebied van bereikbaarheid voor/met de ambulance en voor mensen die slecht ter been zijn. In het weekend, tussen vrijdag 17 uur en maandag 6 uur zou de straat wel afgesloten zijn met een hek en een verbodsbord, zodat er op straat kon worden gespeeld. Omwonenden waren uitgenodigd om mee van de leefstraat gebruik te maken. Ook in de weekenden zou de straat bereikbaar en toegankelijk zijn voor de nood- en hulpdiensten.

Met alle aanpassingen aan dit plan wordt aan veel van de bezwaren van omwonenden tegemoet gekomen. Dan blijft de beoordeling van de overige voorwaarden, met name draagvlak en bezwaren tegen de leefstraat, over. In die beoordeling speelden de contacten en de communicatie een rol, het aandeel van de gemeente daarin en, zoals wij inmiddels uit gesprekken weten, persoonlijke conflicten en boosheid over gebeurtenissen uit het verleden, zoals de herinrichting van de Koekoekstraat, het plaatsen van ondergrondse containers en overgebleven boosheid over de leefstraat in de Duifstraat van vorig jaar. Daarnaast zijn de bezwaren nog vermengd met de oude koppeling van de initiatieven van de Nieuwe Koekoekstraat en de Koekoekstraat. Niet te zeggen is of en in welke mate met de eerdere afwijzing van de Koekoekstraat de bezwaren in de omgeving zijn weggenomen.

Zoals al aangegeven in de commissiebrief van 3 juli jl. en blijkend uit het laatste voorstel hebben de initiatiefnemers van de Nieuwe Koekoekstraat uitgebreid gecommuniceerd. Ook zijn zij steeds weer op zoek gegaan naar compromissen om aan zorgen en bezwaren tegemoet te komen. Ik constateer evenwel, dat de gemeente nu en onder deze tijdsdruk niet vast kan stellen of er gezien alle tegengeluiden voldoende draagvlak is verworven. Het draagvlak in de straat zelf is aangetoond, maar in de bredere omgeving niet. Alles overziend besluit ik gezien het ontbreken van zekerheid over het draagvlak uit de buurt om geen toestemming te verlenen voor de leefstraat in de Nieuwe Koekoekstraat.

Terugblik op proces en rolopvatting

Daarmee blijkt dat de gemeentelijk randvoorwaarde ten aanzien van het informeren en creëren van draagvlak moeilijk toetsbaar is. Eerder heb ik de Koekoekstraat afgewezen vanwege het gebrek aan draagvlak. En nu moet ik het initiatief uit de Nieuwe Koekoekstraat afwijzen vanwege het niet goed kunnen vaststellen van het draagvlak. Dit betekent voor een eventueel vervolg van het project leefstraten dat we vooraf betere afspraken met initiatiefnemers moeten maken over hoe we in hun specifieke situatie het verwerven van draagvlak beoordelen.

In dit proces zijn we als gemeente geconfronteerd met een dilemma: zo lang je in overleg met een straat en de omgeving bent en voorstellen nog niet vast liggen, maar zich in het overleg ontwikkelen en zo lang overleg tot nieuwe afspraken leidt, kun je ze niet in een wijkbericht vastleggen zonder het proces te bemoeilijken. Zo bleek het presenteren van het voornemen van een leefstraat in de Koekoekstraat bij veel omwonenden in het verkeerde keelgat te schieten en veel mensen op het verkeerde been te zetten. Het uitblijven van de wijkberichten door alle commotie heeft er mede voor gezorgd dat de onrust steeds meer toenam in plaats van dat er duidelijkheid ontstond. Dat is een zwak punt geweest in het doorlopen proces. Voor eventuele volgende leefstraten moeten we hiervoor een oplossing bedenken.

Verkeersbesluit

Onderdeel van het interpellatiedebat is het “advies Leefstraten Utrecht”, dat op verzoek van de Gemeenteraad is opgesteld door Loyens&Loeff. Het advies geeft in overweging (punt 13 van het advies) om in het vervolg bij het treffen van verkeersmaatregelen voor de inrichting van een tijdelijke leefstraat te werken met een verkeersbesluit. We hebben als gemeente een verkeersbesluit overwogen. Zoals in het juridisch advies (punt 10) verwoord kan “in beginsel” een verkeersbesluit in geval van tijdelijke wegafsluitingen worden genomen. Een verkeersbesluit is niet nodig voor de tijdelijke opheffing van parkeerplaatsen. Er is voldoende jurisprudentie¹ waarin de rechter concludeert dat een verkeersbesluit pas noodzakelijk is voor situaties die langer dan vier maanden duren, maar net als het advies van Loyens&Loeff constateren wij dat er geen direct toepasbare jurisprudentie is voor de toepassing bij leefstraten. De gemeente heeft blijkens de wel beschikbare jurisprudentie een ruime bevoegdheid. Het is in Utrecht in het algemeen niet gebruikelijk om verkeersbesluiten te nemen bij tijdelijke situaties die korter dan vier maanden duren, omwille van de grote hoeveelheid besluiten die dit anders zou opleveren. Zo zijn de Parade en de Piekenkermis voorbeelden van meerdaagse wegafsluitingen zonder verkeersbesluit. Ook alle vergunningvrije activiteiten zoals buurtfeesten worden tot op heden gefaciliteerd met tijdelijke verkeersmaatregelen zonder onderliggend verkeersbesluit. Uiteraard moet de bevoegdheid om tijdelijke verkeersmaatregelen te nemen wel aan de eisen van zorgvuldigheid voldoen, rekening houdend met alle belangen.

Met het nemen van een verkeersbesluit ontstaat formeel de mogelijkheid voor bezwaar en beroep. Het effect daarvan is, dat deze formele bestuursrechtelijke procedure het spontane en sociale proces van samen naar een compromis zoeken juist tegenwerkt omdat dan het plan direct wordt bevroren in een verkeersbesluit. De mogelijkheid om te overleggen en compromissen te sluiten vervalt dan voor de meest kenmerkende aspecten van een leefstraat. Terwijl we hebben gezien bij de Duifstraat en Concordiastraat vorig jaar, en ook weer bij alle initiatieven dit jaar, dat initiatiefnemers lopende het gesprek met de omwonenden tot op het allerlaatste moment zeer bereidwillig zijn om aan bezwaren tegemoet te komen en om hun plan aan te passen. Daarmee ligt het voor de hand om pas op het laatste moment (zie de redenering in punt 12 van het advies) toestemming te verlenen voor de verkeersmaatregelen, die noodzakelijk zijn om een geslaagde leefstraat tot uitvoering te brengen.

Met vriendelijke groet,

Lot van Hooijdonk

¹ Te illustreren met jurisprudentie als Raad van State 201506638/1/A1 en 201506638/2/A1. Datum uitspraak: 30 september 2015, en Rechtbank Rotterdam 18-04-2013 ROT 12/2294